



Läromedel på lärarutbildningar

L Läromedelsförfattarna F

Upplägg

Lite om oss

Kort om tidigare
undersökningar

Två studier om läromedel på
lärarutbildningar



LÄROMEDELS- FÖRFATTARNA

Intresseorganisation som bildades 1960.

Tar tillvara författares ideella och ekonomiska intressen.

Ett kunskapsorienterat samhälle där läromedel av hög kvalitet för alla är en självklarhet.



<https://www.laromedelsforfattarna.se/ratten-till-laromedel/>

Läromedelsförfattarna

Vi har tillsammans med lärarna, studenterna och eleverna visat att:

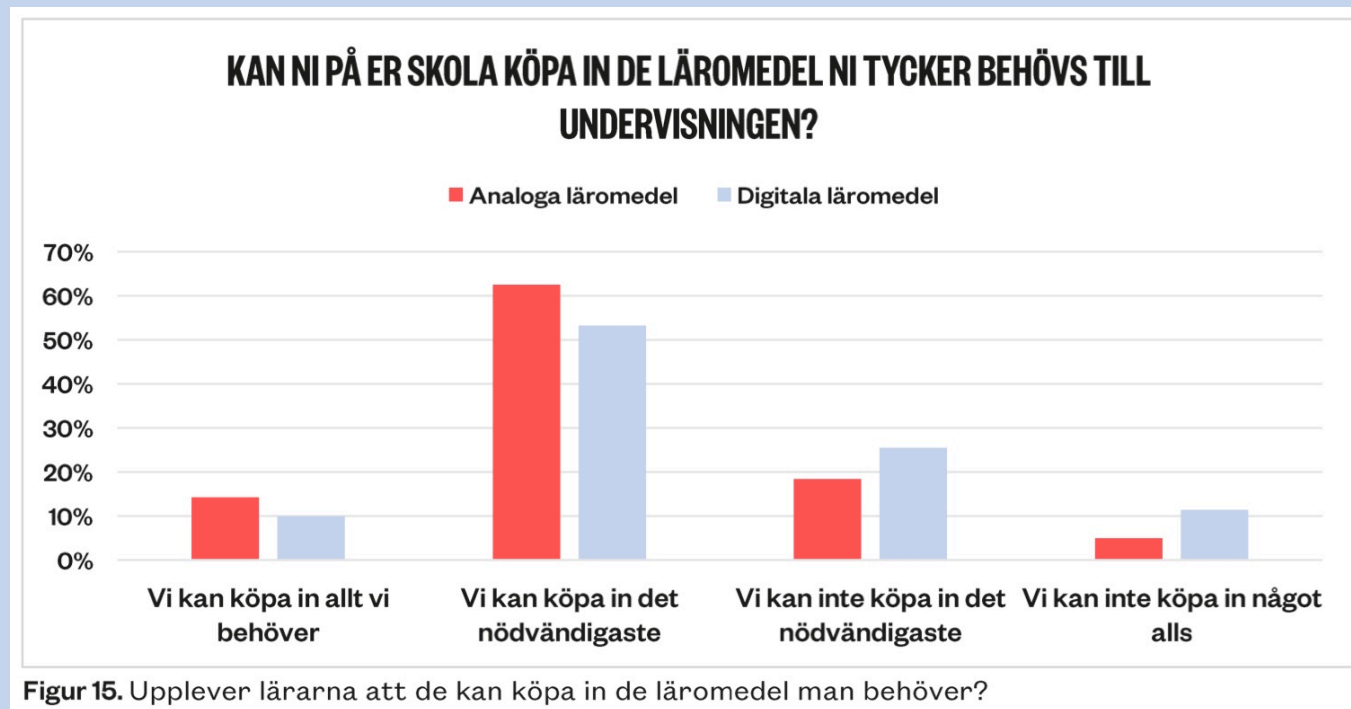
- Alla (Elever, lärare föräldrar, lärarstudenter och lokalpolitiker) tycker läromedel är viktigt.
- Att de är ojämlikt fördelade
- Att lärare inte kan köpa in vad eleverna behöver
- mm

HUR SKA DE ANNARS LÄRA SIG?

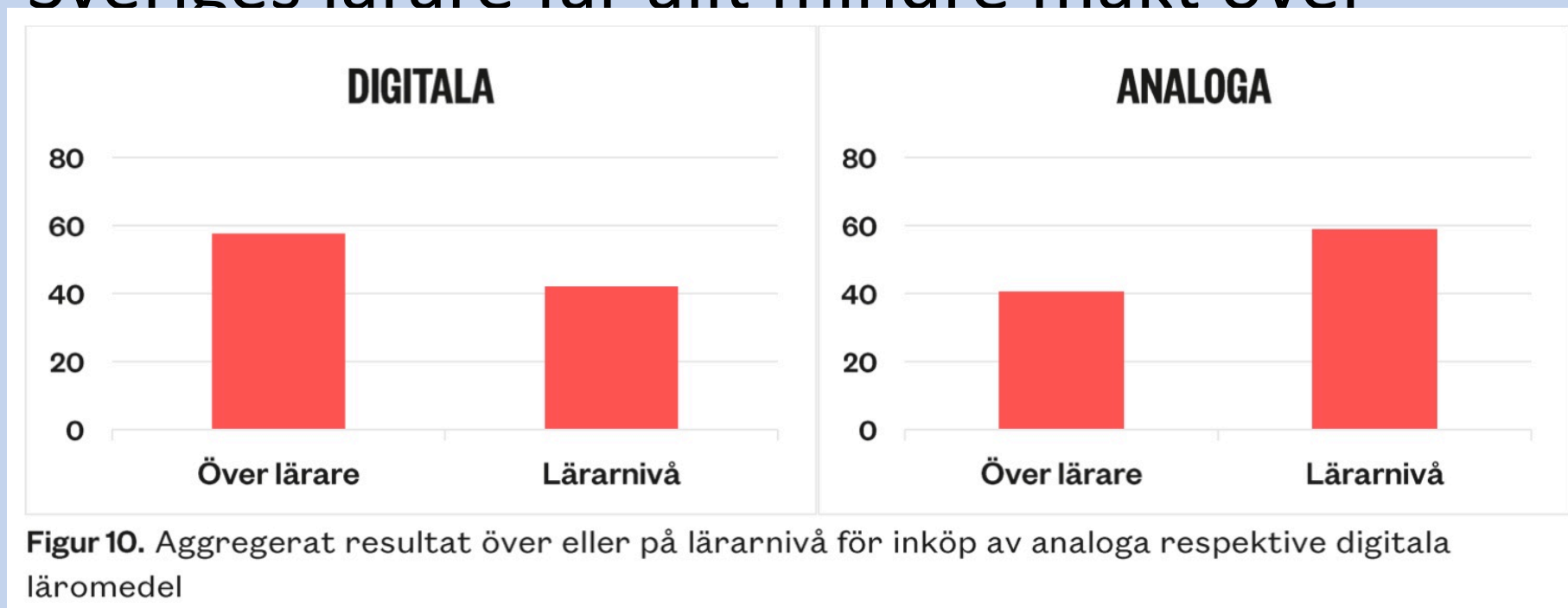
Vårdnadshavare och elever om läromedlens
betydelse i svensk skola

Fem procent av skolorna satsar bara 208 kronor per elev och läsår, medan de fem procent som lägger mest pengar på läromedel i genomsnitt satsar 1 957 kronor.

De flesta lärare, 86 procent, säger att de inte kan köpa in de läromedel som eleverna behöver.



Sveriges lärare får allt mindre makt över



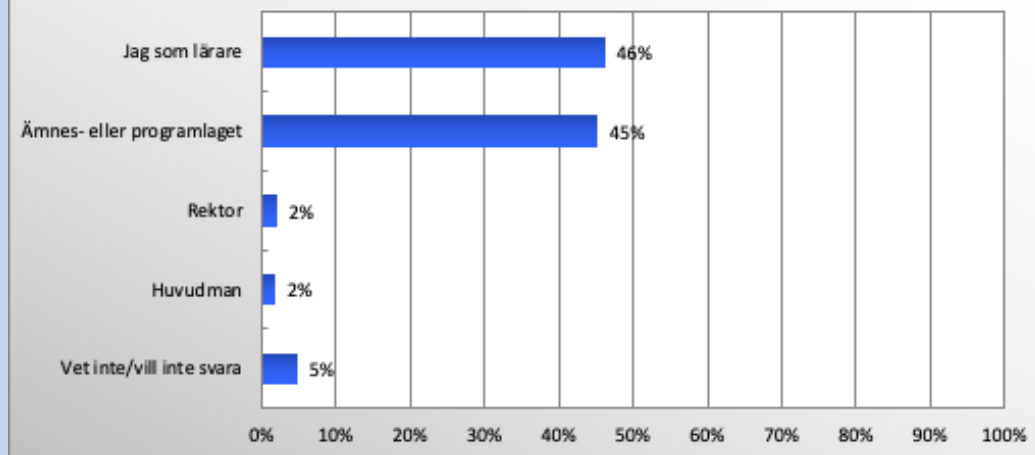
lärarnas val av läromedel innebär.

Undersökningen bland lärarstudenter*

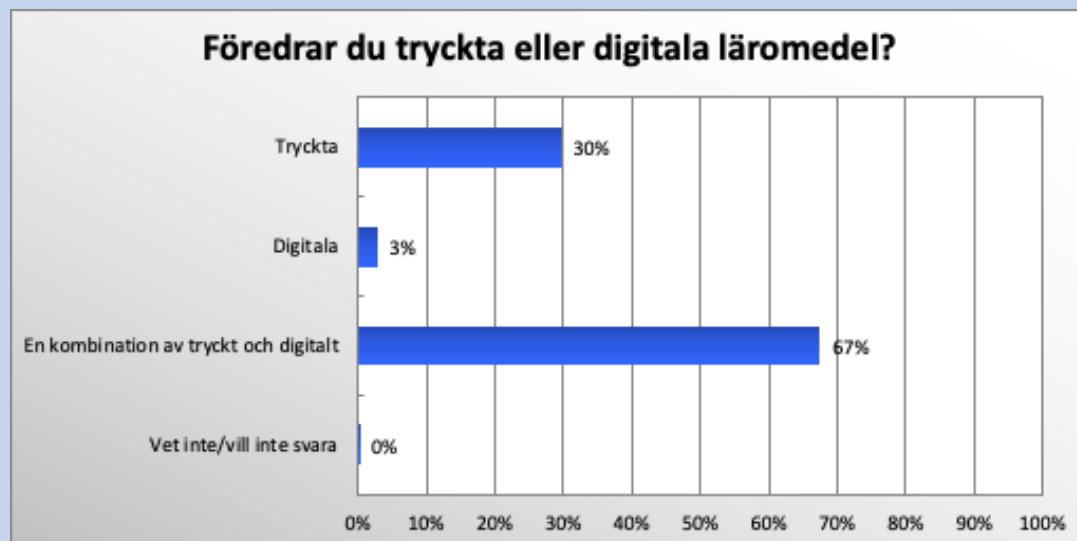


* 2080 respondenter. Utskick till medlemmar i Sveriges lärarst.udenter

Vem tycker du ska välja vilka läromedel du ska använda i undervisningen?

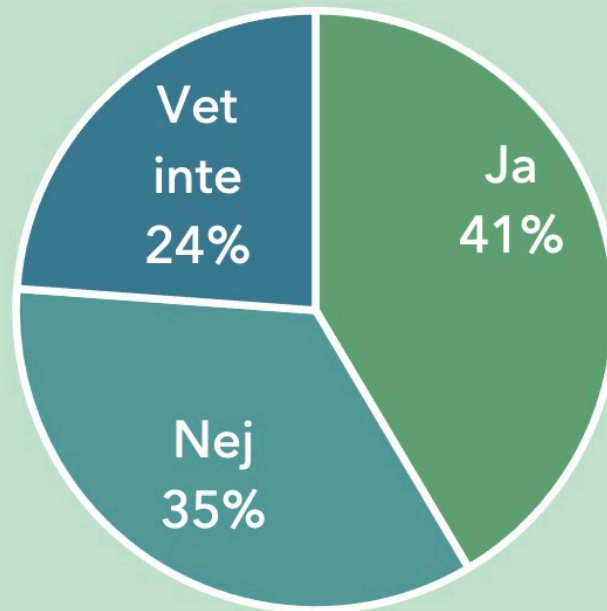


Föredrar du tryckta eller digitala läromedel?



Box 2 - Lärarstudenters bild av i vilken grad läromedels användning behandlas under utbildningen

Innehåller din utbildning något moment där ni lär er hur man använder läromedel i undervisningen?





STRATEGI
RÅDET

Läromedelsförfattarna

Läromedlets roll inom lärarutbildningar

Utkast på rapport
31 mars 2023

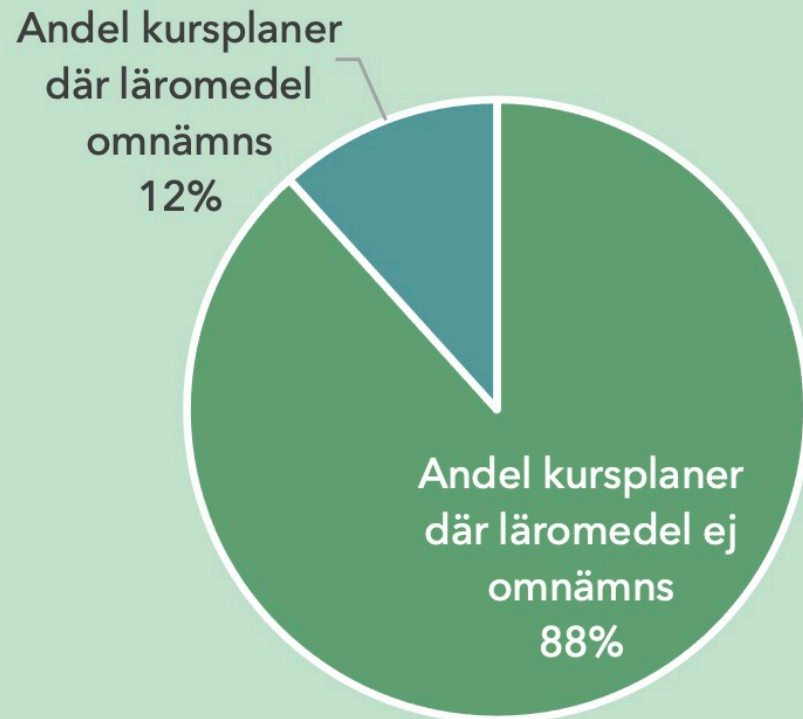
Empiriskt underlag:

- 20 lärarprogram på 10 lärosäten.
- Läsning av 38 utbildningsplaner och 539 kursplaner
- 28 intervjuade representanter för lärarprogram.

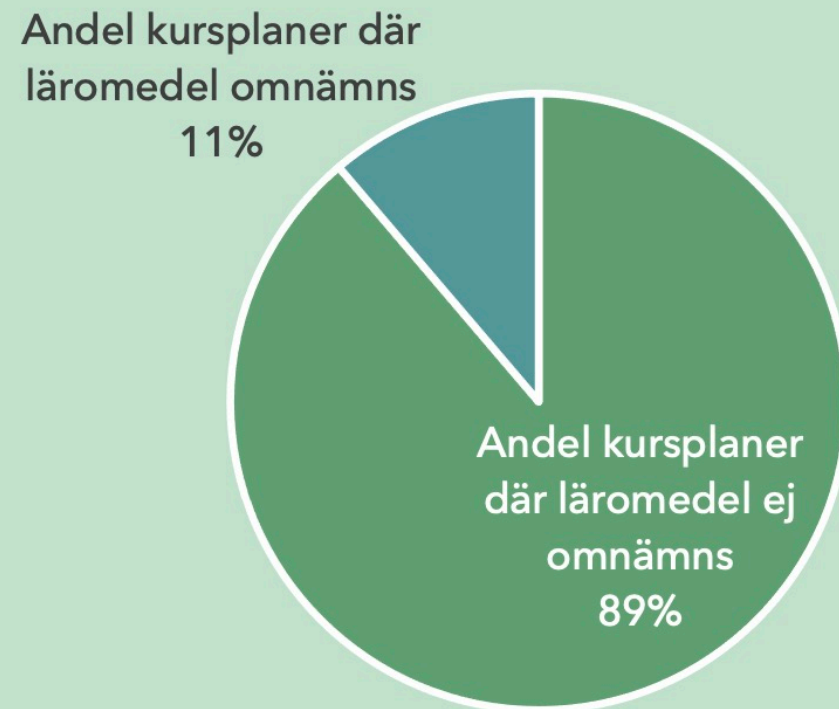
I vilken utsträckning

Box 1 - Andel kursplaner som omnämner läromedel inom respektive programinriktning

Grundskoleläraryrket



Ämnesläraryrket



I vilken utsträckning?

Sammanfattning

Det insamlade underlaget ger en samstämmig bild av att undervisningsmoment om läromedel i relativt låg grad förekommer på lärarutbildningar.

- ➔ Ingen av de studerade utbildningsplanerna innehåller beskrivningar av läromedel eller relaterade utbildningsmål.
- ➔ Kursplaner omnämner i låg utsträckning moment som rör läromedel - mediantalet omnämningen av läromedel i de kursplaner som studerats uppgår till 2 per program. I de fall läromedel omnämns i kursplaner utgör ämnet sällan centrala delar av en kurs. I de kursplaner som innehåller skrivningar om läromedel utgör 8 procent av lärandemålen utbildningsmoment som rör just läromedel.
- ➔ Intervjuer med programföreträdare pekar på att läromedel behandlas i något högre grad i lärarprogrammen än vad som framgår av utbildnings- och kursplaner. I intervjuerna beskrivs dock omfattningen av studiemoment som rör läromedel generellt som låg, både i termer av antal och intensitet. På en övergripande nivå bekräftar därmed intervjuerna bilden som ges i kurs- och utbildningsplaner.

På vilket sätt?

Sammanfattning

- ➔ Läromedel behandlas oftast utifrån ett kritiskt perspektiv som syftar till stärka studenternas förmåga att dels värdera kvalitet i läromedel, dels förhålla sig självständigt till läromedel.
- ➔ Läromedel behandlas relativt sällan utifrån strikt didaktiska perspektiv. Endast i enstaka fall lyfts sådana perspektiv fram i kursplaner. Även intervjupersoner beskriver att sådana undervisningsmoment förekommer i låg utsträckning.
- ➔ Moment kring läromedel ingår oftast i ämneskurser snarare än i kurser som rör den utbildningsvetenskapliga kärnan eller VFU.
- ➔ Läromedel behandlas inte på ett sammanhållet sätt i lärarprogrammen. Inom samtliga studerade lärarprogram saknas exempelvis progressionsplaner för hur studenterna ska utvecklas kopplat till läromedel. Hanteringen av läromedel i lärarutbildningen framstår därmed som relativt *ad-hoc*.

Vilka faktorer påverkar? Sammanfattning

Genomlysningen pekar på att hanteringen av läromedel på lärarutbildningarna påverkas av faktorer på strukturell nivå, organisatorisk nivå och individnivå.

- ➔ De strukturella förklaringsfaktorerna berör faktorer på samhällsnivå som ligger utanför de enskilda lärosätenas direkta påverkansutrymme. De handlar om att högskoleförordningen inte innefattar lärandemål om läromedel, det ökade utbudet av läromedel och undervisningsmaterial respektive lärarutbildningens akademisering.
- ➔ De organisatoriska förklaringsfaktorerna berör faktorer på lärosätetsnivå, och utgörs av bristande tillgång till läromedel, lärarutbildningarnas fragmenterade organisering respektive ett bristande upplevt förändringstryck.
- ➔ Förklaringsfaktorerna på individnivå handlar om de enskilda lärarnas inställning till läromedel på lärarprogrammen. Genomlysningen pekar på att lärarnas inställning i sin tur bland annat påverkas av vilken diskurs om lärarna är en del, deras kompetens och erfarenhet samt vilket ämne som de undervisar i.

Strategirådets fem avslutande reflektioner



- Lärosätenas **bristande tillgång** på läromedel. Användningen av gratis läromedel och undervisningsmaterial kan medföra att både lärosäten och lärarstudenter får en **oproportionerligt negativ** bild av läromedels kvalitet.
- En **negativ** inställning till läromedel tycks hänga samman med farhågor om att användningen av läromedel leder till **att läraren abdikerar** från sitt pedagogiska uppdrag eller att möjligheten till situations- och individbaserad undervisning begränsas. **Men**, om lärare använder läromedel på ett passivt och oreflekterat sätt i linje med dessa farhågor är det potentiellt inte läromedlet som brister, utan lärarens **kompetens** att använda det.
- **Professionen**, i form av verksamma lärare och rektorer, **saknas helt** när intervjuade programföreträdare beskriver vilka impulser som styr programutveckling inom lärarutbildningen.
- Det **saknas samsyn** kring vad begreppet läromedel betyder.

En erfaren hjälpende hand



The poll found that if teachers did not have access to textbooks, they would have needed to work an additional 5.7 hours a week. This would have been the equivalent to English schools needing another 52,250 teachers in the system due to increased planning time currently saved by access to textbooks – which would cost just under £3 billion.

(<https://www.publicfirst.co.uk/how-do-teachers-use-textbooks.html>)

Elevens perspektiv



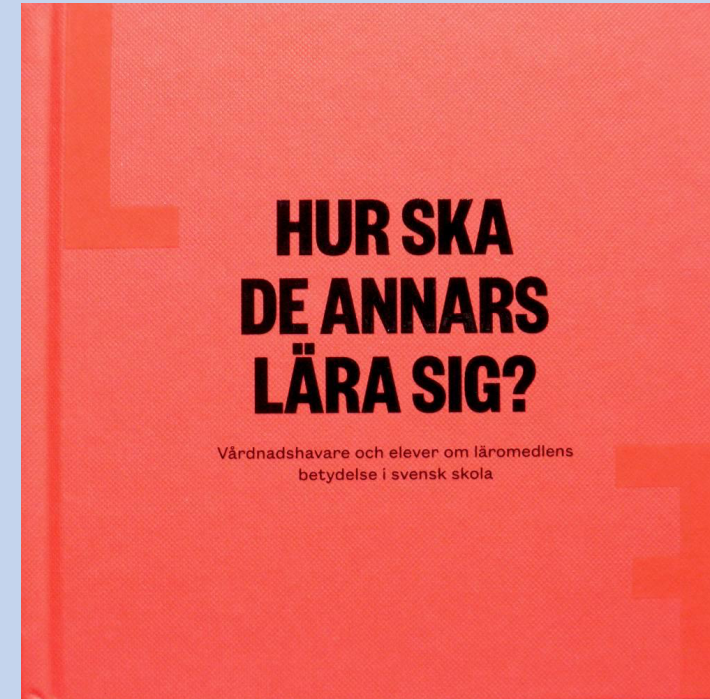
Hemmets perspektiv

”Läromedel behövs för att mina barn ska få struktur i undervisningen och lärandet.”


”Alla barn får genom läromedel samma förutsättningar och möjligheter till kunskap och fakta.”

”Läromedel behövs för att befästa den kunskap som läraren delar med sig av.”

”Läromedel behövs för att kunna studera själv. Behöver fiskar vatten???”



Fake news. Källtillit.
Tillgång till granskad
kunskap.



FAKE

Något om kopiering i skolan

- På 1970-talet tog staten initiativ till en lösning mellan förlagen och skolorna. Modell för hela Europa nu.
- Elever och lärare får kopiera ur böcker och tidningar (också digitalt).
- Max 15 sidor eller 15 % av en bok.
- **Men bara om man har ett läromedel i ämnet.**
- Det här är ett avtal där författarna och förlagen möjliggör annars olaglig kopiering. Det är alltså inte en ovillkorad rättighet.



A photograph of a group of people in a meeting. A man with a beard and a blue shirt is holding a tablet and looking towards a woman with short blonde hair and glasses who is smiling and writing in a notebook. The background shows a window with a view of greenery. The text 'Tack!' is overlaid in the center.

Tack!

Läromedelsförfattarna